Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК III. Львів, 30. вересня 1929. Ч. 18.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Полишені жінки.

Дедалі частіше можна читати голоси преси на тему положення жінок, що їх дома полишили чоловіки, а самі виїхали на заробітки в чужі краї. Закордонні консуляти ріжних держав засипувані є листами з усіх сторін, в яких опущені жінки просять їм помогти віднайти чоловіків. Консуляти деколи безсилі і хоч бажали би помогти нещасним, не все їм це вдається.

Полишування жінок без опіки, щойно в повоєнних часах прибрало масовий характер. Роки давної війни, які на довший час відривали чоловіків від жінок, роки полонів і інтернувань по чужих краях, сильно підорвали дотеперішні родинні звязки і їх наслідки ще й тепер бачимо. Зарадити цьому не вдасться відразу і може проминути ще багацько часу, заки вернуть нормальні відносини.

Але з фактом полишування жінок чоловіками треба поважно числитися і поборювати як суспільне лихо. В першій мірі повинні тим занятися суспільні і філянтропійні інституції, які мали би за завдання відшукувати тих, що відцуралися домашніх місць і повертати опущеним жінкам чоловіків. В нинішних часах, коли реєстраційна справа так високо поставлена, коли ведеться точний список всіх новоприбуваючих еміґрантів як консулярними представництвами, так і державними орґанами в кожній країні, коли істнує точна мельдункова система по всіх державах, віднайдення мнимо чи справді пропавщого не є трудна.

Віднайдення такої адреси дає змогу навязати контакт з пропавшим еміґрантом і завізвати його до добровільного поладнання своїх родинних справ. Якби справи добровільно не можна було полагодити, тоді лишається судова дорога.

Від обовязку удержання родини не звільнює еміґранта його виїзд на чужину. Закони під тим оглядом скрізь однакові і кожна полишена в краю і опущена жінка може доходити своїх прав законною дорогою.

І до нашого товариства Опіки над Українськими Еміґрантами часто - густо приходять листи, в яких опущені жінки просять їм помогти. В тих листах малюють вони своє невідрадне положення, деколи навіть нужду і запитують, що їм діяти аби віднайти мужів.

З місця годі в таких випадках давати раду.

Щоби товариство могло помогти, то на це потрібний довший протяг часу для розшуків за пропавшим. А щоби ті розшуки можна було доцільно вести, на це потрібні точні інформації, а саме коли еміґрант виїхав, що писав в останньому листі, чи не було яких вісток від знайомих цього еміґранта і т. д. Щойно на основі тих даних товариство може зачати розшуки а по кориснім висліді подати полишеній жінці пораду, що їй далі робити, евентуально перебрати на себе дальші кроки перед владою.

Лікарські оглядини еміґрантів.

Кожний еміґрант, що вибирається до Канади, мусить, крім полагодження інших формальностей, звязаних з виїздом, піддатися також лікарським оглядинам. Є це не менш важне, як інші формальности і від стану здоровля еміґранта залежить, чи дану особу пустять в межі Канади, чи ні.

Оглядини переводить канадійський лікар, який має точні інформації кого належить уважати за здорового, а кого ні. При оглядинах присутним є також канадійський іміґраційний офіцир, котрий також видає опінію відносно фізичних здібностей еміґранта, а часами ставить далеко більші вимоги, аніж канадійський лікар.

Оглядини еміґранта переводить двох канадійських лікарів в Ґданьску. Як це відбувається і які вимоги ставлять еміґрантам, постараємося вкоротці подати, на основі цінних інформацій поданих автором праці в тій ділянці, лікарем дром Ґаблем.

Еміґрант стає до лікарських оглядин цілком розібраний з пашпортом в руці, відчиненим на сторінці 17 і з білою карткою, яку йому перед тим вручили в корабельному бюрі. Лікар оглядає еміґранта і коли не має йому нічого до закинення прибиває на 17 сторінці пашпорту печатку в горі. Колиж не признав еміґранта здібним, то прибиває печатку на 16 сторінці в горі. Це означає дискваліфікацію. Дискваліфікація може бути або часова, наприклад коли в еміґранта стверджено катар очей, рани не цілком загоєні, хвилеву недиспозицію і т. д. і тоді лікар прибиває ще одну печатку зі словами „Фуртгер", що означає „потім". Така особа може за кілька днів знову зголоситися до оглядин. Або дискваліфікація може бути цілковита і тоді лікар пише біля печатки на картці білого паперу причину. Діляться вони на такі: IIIа) особи з умовими недугами; IIIб) хорі на чахотку, лишай на голові, венеричні недуги, трахому, пархи, ріжні повотвори і т. і.; IIIц) усі інші хороби і недостачі; IIIк) особи з психопатичною маловартністю; IIIл) налогові пяниці; IIIм) недостачі інтеліґенції, які вменшують спромогу заробітку.

Проти клясифікації IIIа) і б) нема рекурсу. Одиноко хорі на трахому можуть другий раз ставати перед канадійським лікарем, але не скорше як по шести місяцях, щоби не було страху, що недуга поверне. Проти інших оречень можна вислати рекурс до канадійського уряду в Лондоні, причім рішає оречення лікарське, уміщене на білій карточці, яке треба долучити до рекурсу. Полагода такого рекурсу триває звичайно 7 до 9 днів. На полагодження рекурсу може еміґрант чекати в Ґданьску.

При оглядинах, які переводять канадійські лікарі, головну ролю грає ще й це, в якій категорії еміґрант їде до Канади.

Як відомо, до Канади можна їхати на так званий **альотмент,** то значить в тому числі, на яке дав згоду канадійський уряд обом канадійським лініям, Сієнарові і Сіпіярові, на перміт або номінацію, то значить на підставі дозволу, який одержав мешканець Канади і врешті **з родиною,** котра має вимагану суму долярів.

До кожної з цих трьох категорій канадійські лікарі інакше підходять і інакші ставлять вимоги.

Найгостріші вимоги ставлять еміґрантам, які їдуть на альотмент. Мусять це бути люде без закиду здорові, бо їдуть вони до тяжких робіт на ріллі, в чужий край і між чужих людей. Перш за все не можуть переступити 45 літ життя, мусять бути високого росту і без найменших фізичних хиб. Вже сам зверхний вид мусить бути без закиду. Заяча губа, скірні недуги, висипка на лиці чи голові, все це причина до дискваліфікації. Змислові знаряди мусять бути в них правильні, зір, слух, мова без закиду, навіть незначна близня по операції може бути перешкодою. Шия має бути нормальна без воля, без железів, грудна клітка добре збудована, серце цілком правильне, жиляки добре вилічені, на руках і ногах не сміє бракувати ні одного пальця і т. д. Одним словом еміґрант мусить бути першої кваліфікації.

Менше строгою є оцінка еміґрантів другої категорії, що їдуть на перміт або номінацію. І це зрозуміле. Вони їдуть до родичів, свояків або знайомих, котрі їх добровільно спроваджують і можуть ними заопікуватися. Наприклад заяча губа не є вже перешкодою, оскільки ті, які даного еміґранта спроваджують, передтим про це знали. Висипка на лиці мусить одначе бути вилічена. Не звертають вже так уваги на зір, на малі недомагання серця, на близни, на малі пропуклини в жінок, але це все не може переступати границь.

Вимоги, які ставлять до третьої категорії еміґрантів, а саме родин, які їдуть на фарми і мають певну, вимагану скількість долярів, є більш - менше ті самі, що вимоги, які ставлять при другій категорії еміґрантів. Бо годі вимагати, щоби старший віком батько був так само дужий, як його діти. Тому батькам не роблять ніяких перепон, хочби вони були менше спосібні до праці. Загалом при родинах лікарі оглядніші.

Так в загальних зарисах виглядають лікарські оглядини в Ґданьску і такі є вимоги, які ці лікарі ставлять до еміґрантів.

Знаючи про це, кожний еміґрант вже передтим повинен упевнитися про стан свого здоровля, щоби даремне не наражувати себе на втрати. Бо скільки разів траплялося таке, що в корабельній лінії признано еміґранта здібним до їзди, він доїхав до Гданьска а там канадійський лікар сказав: вертай назад. Часами бувають під тим оглядом шикани, про що ми вже нераз писали, але часами таки сам еміґрант завинив, що ризикував.

Передбачаючи це, Еміґраційний Уряд поступив слушно, що справу оглядин взяв під контролю і що зобовязав корабельні бюра до звороту коштів, які видав еміґрант на дорогу.

Неправильности діються при оглядинах і про це кожний еміґрант повинен негайно доносити нашому товариству.

Дещо про Арґентину.

(Докінчення).

Рідко коли може один такий чоловік експльоатувати на власний рахунок такі великанські простори землі. Тому ділить цілий простір на участки 200—300 гектарів і арендує їх.

Звичайно по середині такої лятифундії, званої в Арґентині „естанція” находиться дім для управителя (майордомо) тих дібр, який ними і завідує, бо власники дуже рідко живуть на лятифундії, звичайно в столиці. Вся земля призначена на переміну під управу збіжжа і для годівлі худоби, переважно рогатої. Управу збіж ведуть тут власники як і арендатори лише на велику скалю. Простір засіяний одним родом збіжжа, скажім пшеницею, рідко коли буває менший від 150 гектарів, а не рідко засівається і по кілька тисяч гектарів одним родом збіжжа.

В другій половині червня (в Арґентині початок зими) починається сійба. Виїзджають на такі лани, на яких звичайно 2—3 роки паслися стада худоби, модерні трактори з такимиж кількаскибовими плугами, обслуговані 2-ма людьми. За кілька днів сотки гектарів найкращої чорної ріллі готові під засів. Ні навожування, ні покладання, ні сапання — нічого тут нема.

За плугом, нераз зараз їде друга машина - сіялка. Вона вже буває тягнена кіньми. Машини модерні — все робиться одночасно: і сіється і скородиться і валується. Тягарові автомобілі лише підвозять насіння. Розуміється земля в дійсности дуже добре оброблена, насіння дають першої якости, найвідповіднішої для даної околиці раси. За два три тижні тисячі і тисячі гектарів вже засіяні, праця господаря аж до жнив скінчена.

В подібний спосіб відбувається і сійба інших родів збіж, як кукурузи, жита, ячменю, льну (тільки для зерна на олій), одначе поза пшеницею і кукурузою інших збіж сіють в Арґентині мало.

о. Петро Олексів.

З канадійських картин.

(Докінчення).

Встаю і зі свічкою в руці йду до дверей. Передімною здоровий, рослий парубок, покритий цілий снігом. Коротко неначе жовнір в рапорті, представив мені ціль свого прибуття до мене. Заявив мені, що прибув з кольонії Тутс Ейдс, яких трицять пять англійських миль віддаленої по мене, бо батько захорів і просить священика. Приїхав волами і впевняє, що сани вигідні та за яку добу при тяжкій дорозі заїдемо на призначене місце. Воли ось тут перед хатою, вказує мені своїм грубим батогом добродушний молодець.

Дивлюся на годинник. Одинацята в ночи. Вибиратися в дорогу серед ночи в таку заверюху непорадно. Раджу йому завести воли до стайні купця Фаріона на відпочинок, а рано вранці виберемося в далеку дорогу. Молодець приняв мою раду і, побажавши мені доброї ночи, вийшов. Я не міг заснути довший час. І жаль і пересердя огортали мене. Умучений гадками про неприємну дорогу, мусів я погодитися з долею і заснув другим сном.

Около 8-ої рано стоїть вже мій фірман з волами. На дворі лють, а вітер просто нам в очи. Натягнувши грубий зимовий плащ а на нього тяжке футро з медведя, натискаю на вуха велику шапку. На дверях своєї хати прибиваю карточку і подаю до відома інтересованим, що верну наколи не зайде перешкода, за три дни.

Посідали ми. Мій фірман махнув батогом добре ,так що я почув через шапку і каравана рушила вперед. Воли їдуть поволи. Вони все мають час. Фірман обявляє свій поспіх батогом, якого зовсім не шанує і не щадить.

Вивязується між нами розмова. Фірман хоч мене бачить перший раз, дуже присвоївся і задає мені таки питання: „чи я панський, чи хлопський син, з котрого я ,,повяту”, чи жонатий, чому не женився і т. п.“ На ці питання я відповідав коротко і з неохотою. Мій товариш подорожи це зауважав, тому змінив тему розмови. Зачав оповідати про свої канадійські подвиги, але й ті мене не цікавили під такий непривітний день. Я йому перервав питанням, як довго треба їхати до дому хорого і чи не заблудить. На слова „чи не заблудить“, мій фірман обурився, заявляючи, що цею дорогою їздить вже пятнацять літ. Відтак зачав мені представляти досить мальовничо, що за яку годину будемо на озері, а відтак їздою через лід з яких вісім миль, опинимося на другім березі ,а звідтам вже не далеко, може яких фармарських шіснацять миль і вже в дома. Словами скоро заїхав, а воли їдуть дуже поволи. Вони все мають час.

Ми опинилися вже на отвертім полі. Як довго

Кукурузу сіють в жовтні а збір припадає на кінець квітня і початок мая.

Ще до останніх років перед вибухом світової війни було в Арґентині велике запотребування робочих рук на час жнив. Тепер одначе з удосконаленням машин - жниварок, найбільші навіть лятифундії обходяться дуже обмеженим числом робітників. Модерні машини жниварки з обслугою 3 людей (одного шофера для бензинового трактора, одного механіка для контролі косярки - молотілки і одного робітника для зашивання мішків) є в стані зібрати денно 50—60 гектарів пшениці. За собою оставляють вони готові, зашиті міхи як найстаранніше вичищеного зерна, котре треба лише відвезти до найблизчої стації чи пристані.

Розуміється що при такій господарці кошти збірки редукуються до мінімум і це дає власникам обшарів можність віддати продукт по низчій ціні при більших зисках.

На цій машиновій господарці зискали найбільше власники лятифундій, але втратив робітник, якому машини як зрештою на всіх інших ділянках, відобрали спосіб заробітку. Дальше тратять і власники малих теренів, наприклад українські кольоністи, які не можуть зі своїм дрібничковим способом управи ріллі, видержати конкуренції. Ці останні дуже часто задовжуються а згодом збувають землю, яка опинюється в руках великих багачів. Одиноким ратунком для таких малоземельних власників могла би бути лише кооперація.

Володимир Чубатий.

Еміґрація до Франції.

Реєстрація робітників на виїзд до Франції відбудеться в таких днях і місцевостях :

Львівське воєвідство: Сянік дня 3. жовтня ц.р.
Самбір „ 4. „ „
Камінка Струмилова „ 14. „ „
Львів „ 15. „ „

Станиславівське воєвідство: Стрий дня 16. жовтня ц. р.

Тернопільське воєвідство: Чортків дня 18-го жовтня ц. р.
Тернопіль дня 19. жовтня ц. р.

Про інші місцевости подамо в слідуючому числі.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами. Річна вкладка 6 з.

ми їхали, кілько зробили і чи ми вже на озері — годі вгадати, бо снігу всюди повно. Наші воли роблять собі дорогу та соплять тяжко. Морозний вітер продирається поволи через кожухи і я і мій фірман зачинаємо дзвонити зубами. Мій фірман потішає мене, що ми вже зробили одну третину дороги та що дорога буде лекша і дл янас і для волів.

Снігу справді менше на отвертім полі, але зате більше снігових туманів, які забивають нам зовсім очи. Переразливий скреґіт саний перебиває своїм храпливим голосом фірман, накликуванням то піснями, а далеко - далеко від нас перекликаються вовки - каюти. Це одинокі наші товариші подорожи, що співчувають нам і не завидують цієї приємности. Ми одначе їдемо дальше. Про попас свій і волів нема що думати. Я думаю лише про це, щоби добитися до якоїсь хати.

Воли наші, як запевняє мене фірман, їдуть доброю дорогою. На дворі темніє. Не знати чи то вже вечір зближається, чи може темніє задля більшої темряви. Годинника у нас нема. Мій жолудок каже, що вечір вже недалеко. Ще три - чотири милі і ми вже на другім боці — потішає мене фірман, одначе непевний є свого твердження. Тимчасом сумерк скоро залягає, так ,що волів майже не видко. Я якось здрімався. Чи довго я спав — не знаю. Перервав мені цей сон крик фірмана. Я пробудився. Воли стоять. Певно попасають — думаю собі. Мій фірман далеко десь гукає. Що це має значити? Мучить мене це явище. Врешті приходить до саний і заявляє, що ми заблудили і він сам не знає, де ми находимося. Сніговиця устала, але небо ще каламутне і не видно ані одної зорі.

Воли ходили майже цілу ніч довкруги вже раз зробленим слідом. Тепер пристали і не хочуть дальше йти. Фірман клене і спихає цілу вину на воли, я знову виную його самого. На перевелику утіху побачили ми перед собою маленьке, слабе світло. Я вже не говорю, але приказую йому їхати до цього світла .Він послухав. За короткий час ми в чужій хаті.

Маленька хатина. На причі лежать діти покотом. Ґаздиня, виполошена з ліжка, привитала нас радо, а до фірмана, котрого сейчас пізнала, звернулася з докором, коли почула нашу пригоду. Ґазди не було вхаті. Він порався вже коло худоби в стайни. Згодом увійшов і він до середини і почав мого фірмана сповідати по канадійськи. Фірман не робив собі нічого з цього, але попросив о їду. Довідався, що ми вже 8 миль від нашої цілi. Цей фармар, відколи прибув зі Старого Краю, мене першого священика витав у своїй хаті. Втішився і жалував мене, навіть хотів гостити. Я подякував за його добре серце. Мій фірман без жадної церемонії поснідав, воли також дістали своє і ми всі трохи відпочали.

На дворі вже добре розвиднілось. Мій фірман

В справі еміґрації до Бразилії.

Експозитура Еміґраційного Уряду у Львові надіслала нам до поміщення комунікат такого змісту:

„Еміґруючі до Бразилії повинні купувати корабельні карти до Ріо де Жанейро, бо лише в Ріо де Жанейро може еміґрант одержати білєт безплатної їзди залізницею до місця праці, яке він вибрав.

Коло самого міста на острові квітів („Ілія дас Фльорес") істнує добре уладжений еміґраційний готель, у якому через протяг кількох днів дають безплатне приміщення і удержання. Хто отже висідає в Бразилії в іншій пристані як Ріо де Жанейро, цей мусить сам покривати дальші кошта а ті, передовсім для більших родин є нераз дуже великі, бо Бразилія це край просторий а залізниці дорогі."

Осторога.

В тижневику „Виходзьца" читаємо таке:

„Перестерігаємо робітників, що їдуть до Сао Павльо перед приниманням праці в підприємстві, яке будує залізницю „Емиреса Вальосо."

Це підприємство будує тепер залізницю через приморські місцевости, в яких панує жовта пропасниця. Бажаючи як найдовше задержати робітників в тих нездорових околицях, підприємство не раз два місяці не виплачує їм платні, числячи на це, що робітники в побоюванні, аби не втратили належних їм грошей, будуть далі працювати при будові залізниці."

— o —

Бразилія.

Передвиборча кампанія.

В цілій Бразилії їдуть приготовання до виборів федерального президента. Офіційним кандидатом є дотеперішний президент стейту сан Павльо д-р Жуліо Престес. Кандидатом поступових кругів бразилійського громадянства є д-р Варгас.

Населення Бразилії.

На підставі обчислень мала Бразилія при кінці 1928. р. 42.637.000 мешканців. Найбільше мешканців має стейт Мінас Джересас — 7,985.000, найменше Матто Ґроссо — 460.000. Тринайцять стейтів має населення понад міліон. Столиця Ріо де Жанейро мае 2,004.000 мешканців, Сао Павльо 1,040.000, міста Ресіфе, Баїя і Порто Алеґре перевищають 300 тисяч мешканців.

— o —

веселий, вложив люльку в зуби сипле іскрами і промовляє до волів наче батько до дітей. Воли також скорше поступають. По дорозі оповідає мені товариш подорожі, що вони з батьком не зле ґаздують. Мати померла два роки тому. Похоронив її польський священик. Всі люди завидували, бо це дуже трудно мати священика на похороні. Мене зацікавило, чому польський священик якраз ховав. Фірман відповів, що вони поляки. Я з досади почав робити йому докори, чому не брав і цим разом польського священика. Він якраз є на Сифтоні. Молодець заявив, що бажання хорого батька було мати того молодого священика — вказуючи на мене рукою. „Батько мій" — каже фірман „бачили вас в Сифтоні, як ви висвячувались і тепер казали вас до них привезти." — На це я нічого не міг відповісти. Мовчки їдемо дальше.

Минаємо фармерські будинки, які то тут, то там розсілись попри головну дорогу. По дорозі не стрічаємо нікого, бо ніхто не відважився робити „першу дорогу". Лише сліди вовків - каютів перехрещувалися по свіжім снігови. Ранок був морозний, але гарний. Сонце викотилось велике і червоне. На зустріч біжать два пси. Це знак, що слідуюча загорода вже наша. Ми випростувалися на санях. Фірман вказує мені хату, а сам випрягає воли.

Входжу до теплої хати. Хоч ґаздині нема, бо давно померла, як інформував мене по дорозі фірман, але в хаті чисто. Розглядаюся довкруги, воджу оком по ліжках, шукаю хорого, нікого нема крім кота, який вмивається лапкою коло кухні. Здивувало це мене не мало. Виходжу на двір. Фірман, що був недалеко дверей, неспокійно глядить мені в вічи. Яку хвилину не говоримо до себе. Відтак на моє питання, де хорий батько, поглянув на стайні і не знає, що відповісти. По хвилині зобачили ми старенького чоловіка, що ніс клапоть сіна. „Це мій батько" — каже фірман до мене. Вертаємо до хати і чекаємо на хорого.

По якімсь часі входить газда. Старий спрацьований чоловік. Дуже сердечно привитався зі мною і заявив, що був дуже хорий і чекав на мене. Журба за худобу, що може з голоду згинути, не дала йому лежати і він хоч не змагає, вставав, щоби обійти її. Думав, що священик не приїде в таку заверюху скоро і йому вкучилося так довго лежати в ліжку. Нині чується трохи краще. Цей чоловік зробив на мене дуже гарне враження. Я висповідав старенького, наговорився з ним доволі. Вернув того самого дня о північи на Сифтон, але вже не волами, тільки добрими кіньми.

Я забув скоро прикрі пригоди тої подорожі, бо чув душевне вдоволення зі стрічи зі старенькимфармаром. Чи цей добряга ще жиє — не знаю.

— o —

Канада.

Пожежі лісів.

Через пару послідних тижнів з усіх усюдів Канади де тільки є ліси, приходять донесення, що ліси горять. Горять ліси в північній Манітобі, де проспектори шукають за копалинами, горять ліси між озерами і на схід від озер, де зарезервовано їх для трачок та для виробу паперу, горять ліси в північнім та західнім Онтеріо. Через пожарі лісів мало що не пішло з димом 23. серпня купелеве місто Вінніпеґу, Вінніпеґ Біч; вратовано його тільки викликанням прислуги до гашення пожару.

Ліси горять і в північнім Саскачевані, не говорячи вже про Брітіш Колюмбію та Алберту, де пожари лісів є ще більше звичайним явищем.

Пенсії для старців.

Пять провінцій Канади — Онтеріо, Манитоба, Саскачеван, Алберта й Бритиш Колюмбія — запровадили пенсії для старців. Фонди дають Домініяльне й провінціональні правительства спільно. Щоби дістати пенсію у віці 70 літ, аплікант мусить жити в Канаді через двайцять літ.

Населення Канади.

Урядове статистичне бюро Канади сповіщає, що в дні 1. червня 1929, Канада мала 9,796.000 населення — около 138.000 більше, як рік тому назад. За останніх девять років населення Канади зросло на більше як один міліон. Переписом в 1921 році нараховано було 8,788.483 осіб.

За виїмком острова Принс Едвард і території Юкон, всі канадійські провінції мали збільшення людности в останнім році. Найгустіше заселеними є Онтаріо і Квебек і в них був найбільший приріст населення в тім періоді.

Кріза в Америці.

З приводу дискусій про фармерське положення в Злучених Державах пише відомий економіст О. Е. Бейкер:

„Одною з основних причин затяжної крізи в американськім хліборобстві є очевидний факт, що фарми продукують більше ніж населення потребує і може спожити. Цифри показують, що від війни хліборобська продукція попередила приріст населення о яких пятьдесять відсотків. З кожним роком та продукція збільшуеться швидше ніж прибуває населення, хоч вменшуеться і кількість фарм і число людей працюючих на фармах і навіть по трошки засівний простір. Розуміється, того розвитку ніхто не міг передбачити. Поселенці на фармах захопили під управу стільки землі, скільки в свій час треба було і з надією, що як населення буде рости, то й потреба на земельні продукти буде більша. Та ще не так давно, перед війною, ніхто не думав, що приріст населення не все буде такий великий як доси, а то, як тепер здається з часом він може зовсім припинитися. З другого боку ніхто не передбачував, що автомобілі та трактори звільнять під збіжжа цілу масу землі, яка досі служила як пасовисько або давала тільки пашню для коней і мулів, та що нові хліборобські методи подвоять і потроять продукцію. Засів пристосовано до ґрунту, так, що рілля дає багато більший урожай, расові молочні корови та воли на випас дають більше молока і мяса, хоч раціональна годівля вимагає не більше, а то й менше корму, і таке інше.

Рахують, що ще на найменше яких десять літ для вигодування населення Америки вистарчить тої землі, що тепер зайнята під фармами. Не всі фармери управляють всю свою рільну землю а окрім того яких сто міліонів акрів пасовиськ вимагає тільки висушення (дренату) та вичищення, щоби теж перемінитися в родючі лани. Щойно після 1940. року може треба буде більше ріллі, та такої землі, яку ще можна культивувати, Америка має ще більш ніж пятьсот міліонів акрів тай то ледви коли буде треба культивувати її всю. Колиб тільки половину її додати до теперішних управлених просторів, то вистарчить для населення в 200,000.000 душ. А що можна сподіватися, що нові наукові хліборобські методи і відкриття тай сама практика все далі будуть збільшати продуктивність земельного господарства, то мабуть вистарчить і одна четвертина. А більш ніж двісті міліонів душ населення Злучені Держави ледви коли будуть мати.

До недавна загальна думка була така, що населення все зростає в однаковій мірі та що і в Америці може воно зрости до такої міри, що не стане землі, щоб усіх вигодувати. Та в останніх роках статистики обрахували, що чим більше людности в якім краю, тим менше вона зростає і що Злучені Держави, так-же як Західна Европа, наближуються вже до того часу, коли людности взагалі перестане прибувати. Рахують, що в Америці той час прийде, за яких 50 до 75 літ, коли населення буде яких 175 до 200 міліонів, і тоді воно перестане рости.

Через іміґрацію американське населення до недавна обіймало великий відсоток людей молодих, які чим далі все старіються і через те скоро вже мусить збільшитися відсоток смертности. За те відсоток уродин (скільки людей родиться порівнуючи з загальним числом населення) вже зменшається і від 1920 року зменшається досить швидко. Рахують, що за час після 1915-го року припадає на тисячу душ населення що року майже пять уродин менше, ніж до того часу, а коли зменшиться їх ще раз стільки, то вже й приросту не буде. Деякі статистики та біольоґи пояснюють те зявище зростаючим добробутом країни. Чи так є і передовсім чи так далі буде, годі певно сказати, але доси американська статистика населення показувала, що в так

званих богатших стейтах відсоток уродин менший, а в бідніших більший. В кожнім разі воно свідчить, що зріст населення не йде рівномірно з продукцією харчів і тим більше не мусить її перегнати та що дуже неправдоподібно, щоб і за сотні літ в Америці населення було більш ніж може вижити на її земельних просторах.

Мясна індустрія в Америці.

Мясний промисл є одною з найстарших американських індустрій і веде свої початки ще з тих часів, коли по американських преріях паслися табуни диких волів. В ті часи різники і купці різали худобу, а що збуту на мясо не було так близько, то це мясо треба було солити, сушити, вудити і тоді тільки воно могло вивозитися на далекі ринки для збуту. Ще в 1640 році купець з Масачусетс, Пінчон, вивозив і продавав мясні продукти до Західньої Індії.

З часом і розвитком американського господарства, яке розцвило на заході і в центрі Америки, мясна індустрія розвинулася і зосередилася теж головно в тій части краю. Тепер головним центром мясної індустрії є Шикаґо і по трохи Кенсас Ситі, Омага, Бофало, Синсинеті та Милвокі.

Колись це був зимовий промисл, бо забивали худобу і робили всі солонини і вудженини тільки в зимі, а з 1880 року, відколи завели на поїздах ваґони - ледівні, величезні бойні працюють і виробляють всякі мясні продукти літо й зиму, а в тих ваґонах - ледівнях вони розходяться свіжими по всій Америці.

Теперішні різні чи бойні худоби, це просто чудо техніки. Беруть вола чи свиню просто з пасовиска, гонять на залізницю, заганяють у ваґон і везуть, скажім, в Шікаґо. В дорозі годують і напувають, а за день чи два потяг заїзджає просто перед різню. З ваґонів худобу випускають і, провіривши стан здоровля державним ветеринарем, заганяють на такий поміст, який везе її просто під елєктричний обух. Елєктричним молотом моментально вола убивають і тут його зараз зачіплює залізна ключка, що спускається над ним під колесо, яке біжить по дротах високо і тягне його на місце, де одна машина здирає шкуру, в другім переділі друга машина відрізує голову, і третя випускає бебехи, і таким робом жива худобина за яку годину убита, обчищена, покраяна, розсортована і запакована, зовсім готова в дорогу на ринок, що десь є на другім кінци Америки. І все це робиться машинами, розуміється при помочі людських рук.

Більша частина мяса йде на ринок у свіжім виді, але величезна сила мяса уживається на всякі консерви, вудженини та солонини. Консервоване мясо, солене, морожене чи вуджене, може держатись свіжим і здатним до ужитку на харч довго, його можна висилати на заграничні ринки на продаж, але воно не має смаку ані тої поживи, що свіже мясо.

Такі самі технічні удосконалення в різнях, де свиней ріжуть. Тільки їх не вбивають елєктрикою, а ріжуть. Від тої хвилі, коли свиню пхають під ніж, за одну годину в переділі зовсім протилежнім виходить вона в виді ковбас, сальцесонів, шинок ітп.

Всяку домашню птицю теж масами ріжуть і заморожують зараз і так розсилають по цілій Америці.

Головною поживою людства від давніх давен було мясо. Химічно мясо складається з води, білка, товщу. В деяких родах мяса, як птиць, є багато так званих вітамінів, що є дуже пожиточним для людини.

Теперішні знавці людської поживи поручають їсти як найменше мяса, а більш ярини, молока і всяких каш.

Іміґрація до Америки.

Державний департамент у Вашинґтоні оголосив огляд еміґраційного руху до Злучених Держав напротязі останнього урядового року, від першого липня 1928 до кінця червня 1929.

Напротязі того року всі европейські краї вичерпали свою „квоту", значить: прислали стільки іміґрантів, скільки для них допускає американський еміґраційний закон, за виїмкою одної Ірляндії.

Найбільше еміґрантів, а саме 51,227, прибуло з Німеччини. Це власне вся німецька квота. Таксамо всю свою квоту на 34.000 душ використали переселенці з Великої Британії. Ірляндія прислала 22.096 еміґрантів, але хоч ірляндська еміґрація в Америку не зупинялась, то цього року 6.471 віз, призначених для неї, лишились незужитими.

Із Швеції прибуло напротязі року 9.561 еміґрантів, з Норвеґії 6.453, з Польщі 5.982, з Франції 3.954, з Італії 3.845, з Чехословаччини 3.076, з Данії 2.789, з Росії 2.248, з інших країв ще менше, але всюди стільки, скільки могло увійти в признану їм квоту.

Більшу частину всіх квот використали батьки американських горожан та родин законно допущених чужинців, які мають першенство перед іншими іміґрантами. Жінки та малолітні діти американських горожан можуть приїздити свобідно, поза квотою.

Десять маленьких країв в Африці та Азії, яким закон допускає по сто віз, зовсім їх не зужили. Ніхто не старався про дозвіл приїхати в Америку і ніхто звідтіля не приїхав.

Читайте і поширюйте „Українського Еміґранта"!

З діяльности Т. О. Н. У. Е.

Централя Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львої полагодила в місяці липні і серпні 510 справ.

Бюро в Тернополі полагодило в тому самому часі 1144 справ.

Кружок в Станиславові полагодив в тому самому часі 185 справ.

Кружок в Самборі полагодив в тому самому часі 116 справ.

*

Дня 23. серпня відбулися в Самборі Загальні Збори Кружка Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. По зложенні звіту з діяльности, який зібрані приняли з признанням до свого відома, вибрано новий виділ в такому складі:

голова: д-р І. Рогуцький
секретар: Евген Рудий
касієр: Юлія Кульчицька.

*

Бюра Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами містяться в таких місцевостях:

Львів, вул. Городецька ч. 95. І.
Тернопіль, вул. Пілсудского ч. 6.
Станиславів, вул. Лєлєвеля ч. 2.
Самбір, вул. Шопена ч. 6.

ХРОНІКА.

Ринок праці. В часі від дня 31. серпня до дня 7. вересня Державні Уряди Посередництва Праці в Польщі зареєстрували 90.325 пошукуючих праці. Підмогу одержало 40.667 безробітних. Працю одержало 4.728 осіб.

Жнива в Польщі. По приблизним обчисленням в часі цьогорічних жнив зібрано в Польщі 17 і три чверти міліона сотнарів пшениці (минулого року 16 міліонів), 67 і три чверти міліона сотнарів жита (минулого року 61 міліонів), 14 і пів міліона сотнарів ячменю (минулого року 15 і пів міліона), і 25 дві третих міліона сотнарів вівса (минулого року 25 міліонів).

Автомобілем по воді. Рікою Ред із Вінніпеґу до Вінніпеґ Біч на озері Вінніпеґ вибрався український переселенець, учитель з Бруклендс, Степан Кравчик. Автомобіль - човен це винахід учителя Кравчика. Спочиває він на двох понтонах а мотор пускає в рух звичайний морський пропелєр. Автомобіль - човен пливе зі скорістю 10 англійських миль на годину.

Траґічний випадок. Український переселенець Семен Політил працював разом із жінкою на фабриці, а в дома остало двоє дітей. Одно в колисці а друге мало 13 літ. Нараз загорілася хата. Заки прибули пожежники і угасили вогонь, наймолодша дитина так попеклася, що того самого дня померла. Родина Політилів мешкала у Ендікат Н. Й. в Зединених Державах Америки.

Медвідь зїв дитину. Недалеко Вінніпеґу в Канаді стався сумний випадок. Одного дня жінка фармера Ґюричука, понесла свому чоловікові обід в поле. Коли повернула до хати не застала своїх дітей в хаті. Шукаючи за ними, побачила вона, як недалеко фарми доїдав медвідь її трилітну дівчинку. Двоє дітей уратувалися тим робом, що втікли на сусідну фарму.

Посмертна згадка. У липні цього року померла в кольонії Іваї, в Бразилії Катерина **Шпалір.** Прожила 41 літ. — На кольонії Марешал Маллєт померла Катерина **Максимів,** в 72 році життя. До Бразилії прибула разом із чоловіком перед 40 роками.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8.88.50—8.89 00, канадійський доляр 8.80.50—8.81.00, ческа корона 0.26.33 —0.26.50, австрійський шілінґ 1.25.00—1.25.50, румунський лей 0.05.00—0.05.25, французький фр. 1.71.50—1.72.00, фунт штерлінґів 43.300.00—43.50.-, радянський червінець 17.00—17.50.

Золото: 20 корон 36.30.00—36.60.00, 20 франків 34.20.00—34.50.00, 20 німецьких марок 42.00.00 —42.40.00, 10 російських рублів 46.00.00—46.40.00.

Срібло: Австрійська корона 0.62.50—0.63.50, 5 австрійських корон 3.24.00—3.30.00, австійський фльорен 1.62.00—1.65.00, російський рубель 2.60.00 —2.65.00, копійки за рубель 1.30.00—1.35.00.

Присилайте передплату!

Читайте і поширюйте „Українського Еміґранта"!

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні „Львівської Новочасної". Львів, вул. Пілсудского 21.